

Sammenhæng mellem karakterer og dårligt mentalt helbred

Unge med høje karakterer har ikke højere forbrug af mentale sundhedsydelse. Til gengæld synes der at være sammenhæng mellem lave karakterer og dårligt mentalt helbred, viser nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

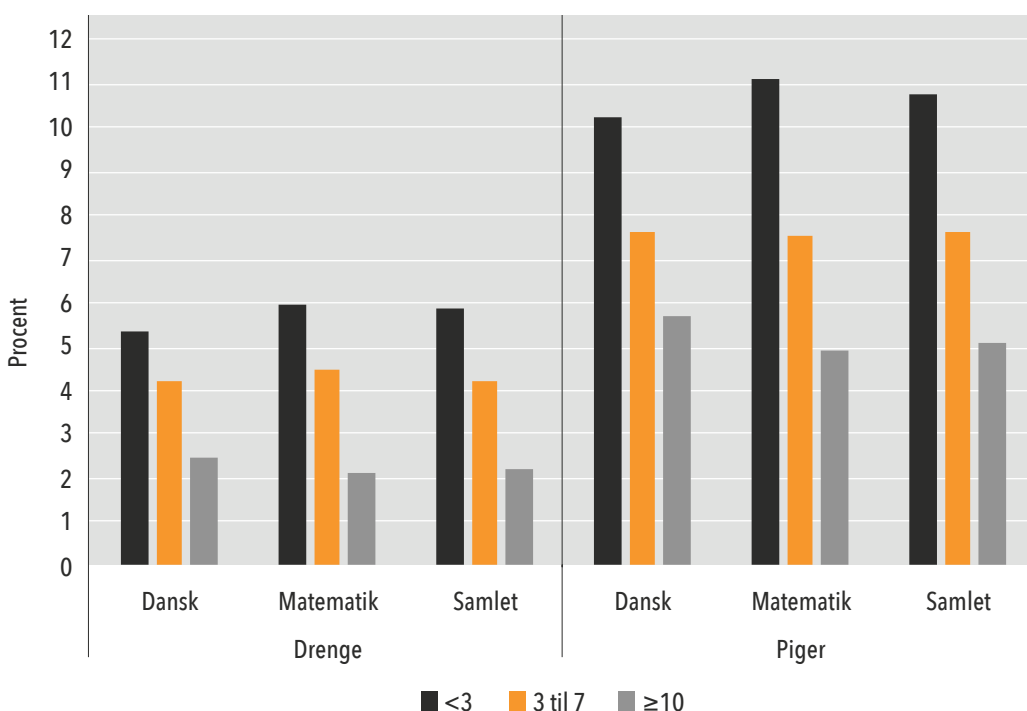
Piger med karakterer under 3 i dansk og matematik har et større forbrug af mentale sundhedsydelse end andre piger. Det viser et studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, der har analyseret sammenhængen mellem unges standpunktskarakterer i dansk og matematik og sandsynligheden for, at de har besøgt psykolog eller psykiater eller været i kontakt med det psykiatriske system det år, de fylder 20.

Studiet viser, at mellem 2,1 og 2,5 procent af unge mænd med karakterer på 10 eller derover har brugt en mental sundhedsydelse. For unge kvinder med samme karakterer gælder det, at mellem 5,0 og 5,7 procent har benyttet en mental sundhedsydelse det år, de fylder 20.

Blandt unge mænd med karakterer mellem 3 og 7 i dansk/matematik har 4,2-4,4 procent brugt en mental sundhedsydelse som 20-årige, mens det gælder for 7,5-7,6 procent af de unge kvinder med samme karakterniveau.

Blandt unge mænd, der har fået karakterer under 3 i dansk/matematik, har mellem 5,4 og 5,9 procent brugt en mental sundhedsydelse som 20-årige. Tallet er endnu højere for unge kvinder med samme karakterniveau, idet der her er mellem 10,3 og 11,1 procent, der har benyttet en mental sundhedsydelse som 20-årige.

Figur 1. Andel drenge og piger, der har benyttet en mental sundhedsydelse som 20-årige

Note: Andel drenge og piger, der har benyttet en mental sundhedsydelse som 20-årige, som funktion af deres standpunktskarakter (<3, 3-7 og ≥10) i dansk, matematik og gennemsnit i dansk og matematik (samlet) i 9. klasse i perioden 2010-2016.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Unge med selvrapporert dårligt mentalt helbred kommer oftere og oftere i behandling

Flere unge, der selvrapporterer dårligt mentalt helbred, dukker op i det mentale sundhedssystem end unge, der ikke selvrapporterer, viser undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. For de unge i aldersgruppen 18-24 år har tendensen været stigende.

Unge i alderen 18-24 år og 25-32 år med et selvrapporert dårligt mentalt helbred bruger oftere mentale sundhedsydelser i sammenligning med tilsvarende unge, som ikke rapporterer om dårligt mentalt helbred. Det viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

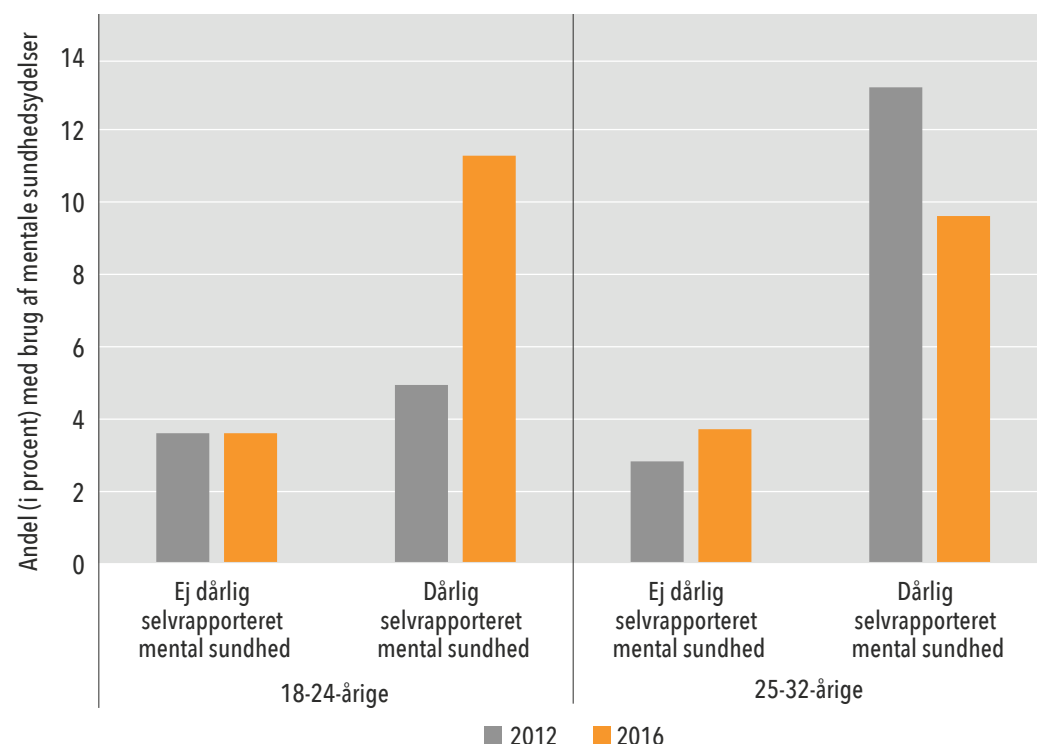
Her fremgår det, at blandt de unge i alderen 18-24 år, som selvrapporterer dårligt mentalt helbred i 2012 og 2016, har henholdsvis 5,0 procent og 11,3 procent brugt en mental sundhedsydelse året efter, mens det for begge år kun er 3,6 procent blandt de unge, der ikke har selvrapporert et dårligt mentalt helbred. Forskellen mellem dem, som har selvrapporert et dårligt mentalt helbred, og dem, som ikke har, er signifikant. Men forskellen mellem de unge med et dårligt mentalt helbred, som også har brugt en mental sundhedsydelse i hhv. 2012 og 2016, er også signifikant. Det peger på, at de unge mellem 18

og 24 år med et selvrapporert dårligt mentalt helbred fra 2012 til 2016 i stigende grad søger hjælp i det mentale sundhedsvæsen.

Blandt de lidt ældre – unge i alderen 25-32 år – som selvrapporterer et dårligt mentalt helbred i 2012 og 2016, har 13,2 procent og 9,6 procent brugt en mental sundhedsydelse året efter, mens det kun er 2,8 og 3,7 procent blandt de unge, som ikke har selvrapporert et dårligt mentalt helbred. Forskellen mellem dem, som har selvrapporert et dårligt mentalt helbred, og dem, som ikke har, er signifikant.

Vi har information om danskernes brug af mentale sundhedsydelser fra registre såsom Landspatientregisteret og Sygesikringsregisteret. Det betyder, at vi kun har oplysninger om brug af privatpraktiserende psykolog og psykiater, når disse modtager tilskud under den offentlige sygesikring i forbindelse med behandlingen. Kontakt til psykiatrien er defineret som at man har været i kontakt med og fået en diagnose i det psykiatriske hospitalsvæsen, enten som ambulant, heldøgns eller skadestuepatient.

Figur 2. Andel, som har brugt en mental sundhedsydelse

Note: Andel, som har været i kontakt med psykiatrien, året efter at de har svaret på, om de har selvrapporert et dårligt mentalt helbred i 2012 og 2016. Selvrapporert mentalt helbredsdata er fra NFAs spørgeskemaundersøgelser vedrørende arbejdsmiljø.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Unge mænd kæmper også med den mentale sundhed

Et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed viser, at den mentale sundhed blandt både unge kvinder og unge mænd er i en dårlig udvikling.

Det er ikke kun unge kvinder, der kæmper med en stadig dårligere mental sundhed. Det konkluderer et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, der viser, at også de unge mænds mentale sundhed udvikler sig negativt. Hvor der i perioden fra 2010 til 2017 er flest unge kvinder med selvrapporert dårligt mentalt helbred, er der en større stigning i samme periode i andelen af unge mænd, der selvrapporert dårligt mentalt helbred.

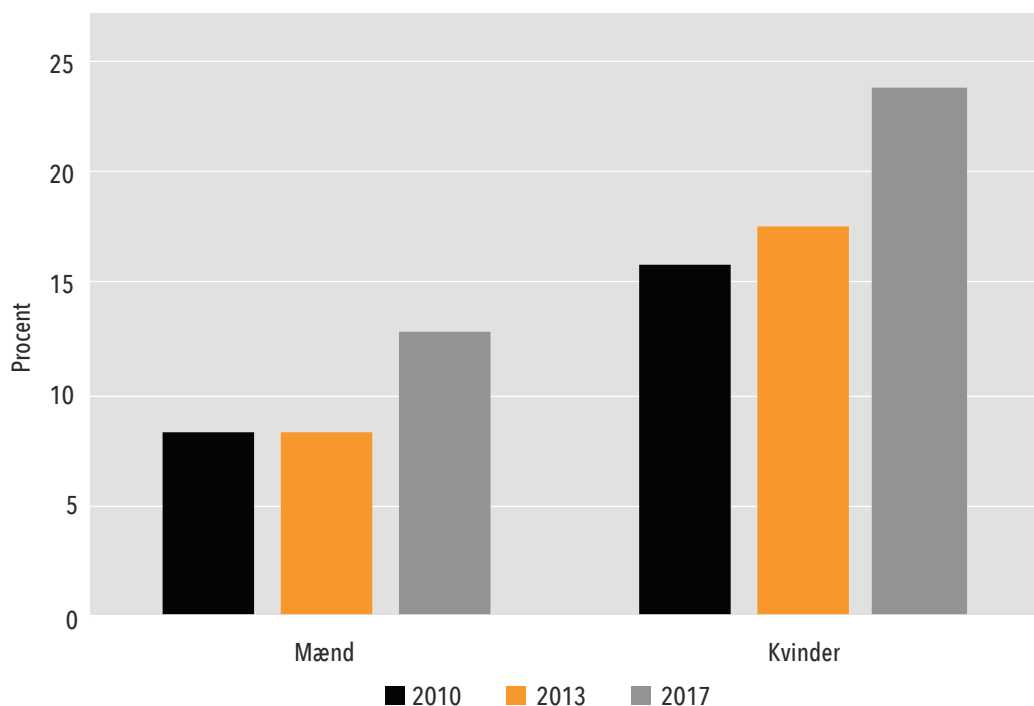
Hos kvinder mellem 18 og 24 år steg andelen med selvrapporert dårligt mentalt helbred fra ca. 15 procent i 2010 til 25 procent i 2017, hvilket svarer til en stigning på 51 procent. I samme periode steg andelen blandt unge 18-24-årige mænd fra godt 8 procent i 2010 til knap 13 procent i 2017, svarende til en stigning på 55 procent.

For de unge mænds vedkommende tog stigningen særlig fart i den sidste del af perioden, nemlig fra 2013 til 2017. Her lå stigningen på 57 procent, mens stigningen blandt de unge kvinder var på 36 procent.

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed finder ved hjælp af registerdata tilsvarende resultater, når det gælder kontakter til psykiatrien. Prævalensen (dvs. andelen af en befolkning med en bestemt tilstand, der undersøges i et bestemt tidsinterval) for kontakt til psykiatrien blandt unge kvinder stiger fra cirka 7 procent i 2007 til mere end 11 procent i 2017. Det svarer til en stigning på 70 procent. For mændene i aldersgruppen 16-24 år ligger stigningen på 96 procent, nemlig fra ca. 5 procent i 2007 til godt 10 procent i 2017.

Vi får information om selvrapporert dårligt mentalt helbred fra spørgeskemaundersøgelserne Den Nationale Sundhedsprofil og Danskernes arbejdsmiljø. Heri svarer respondenterne på en række spørgsmål vedrørende deres mentale helbred, som for eksempel "Hvor stor en del af tiden i de sidste 4 uger har du været nervøs" eller "Hvor stor en del af tiden i de sidste 4 uger har du følt dig glad og afslappet". Respondenternes svar på disse spørgsmål vægtes sammen i et samlet indeks, der bruges til at bestemme deres mentale helbred.

Figur 3. Udviklingen i andelen af unge mænd og kvinder i alderen 18-24 år, der har et selvrapporert dårligt mentalt helbred.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på baggrund af data fra Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne og Den Nationale Sundhedsprofil i årene 2010, 2013 og 2017.

Markant flere danskere får psykiatrisk behandling

Der er på 10 år sket en fordobling i antallet af unge danskere mellem 16 og 24 år, der har været i kontakt med psykiatrien. Stigningen afspejler dog ikke udelukkende en øget forekomst af psykiske problemer. Det viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Gennem de seneste 10-15 år er der sket omtrent en fordobling i andelen af unge danskere, der har været i kontakt med psykiatrien, viser et studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

I 2007 havde ca. 5 procent af alle mænd i alderen 16-24 år været i kontakt med psykiatrien inden for de foregående 10 år. I 2017 er det tal steget til godt 10 procent. For kvinder i samme aldersgruppe er der en stigning fra ca. 7 procent i 2007 til godt 11 procent i 2017. De fleste andre aldersgrupper oplever tilsvarende store stigninger, fremgår det af studiet.

Ændringer i psykiatrien

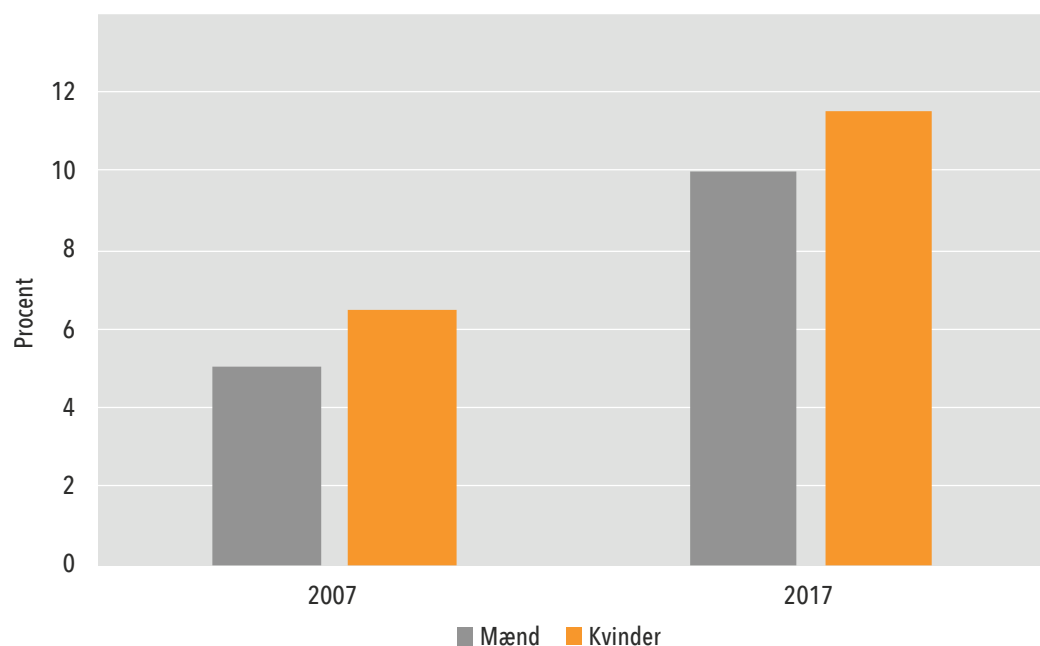
Meget tyder dog på, at den øgede brug af psykiatrien ikke kan ses som et direkte udtryk for, at flere danskere har fået behandlingskrævende psykiske problemer, men at strukturelle ændringer i adgangen til psykiatrien er en væsentlig medvirkende årsag.

For at få bugt med underbehandling i det psykiatriske system er der de seneste 15 år nemlig sket store ændringer i adgangen til psykiatrisk behandling. I 2010 vurderede fagfolk således, at kun cirka halvdelen af de danskere, der havde behov for behandling, faktisk fik det.

Markante ændringer, der har givet nemmere adgang til behandling i psykiatrien:

- I 2007 kommer den nye sundhedslov, der indfører ret til udredning og behandling i psykiatrien.
- I 2008 øges antallet af uddannelsesforløb for speciallæger med speciale i børne- og ungdomspsykiatri.
- I 2014 indføres udrednings- og behandlingsgarantien. Patienter har nu ret til at blive behandlet inden for først 60 og siden 30 dage (per 1/9 2015).

Figur 4. Kontakt med psykiatrien

Note: Figuren viser andelen af mænd og kvinder, som har været i kontakt med psykiatrien inden for de seneste 10 år.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på baggrund af data fra Landspatientregisteret og Danmarks Statistik.

Psyriske problemer koster på arbejdsmarkedet

Unge med dårlig mental sundhed har forhøjet risiko for at klare sig dårligt på arbejdsmarkedet, konkluderer ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed i nyt studie.

Unge, der har været i kontakt med det psykiatriske system, eller som rapporterer om dårligt mentalt helbred i spørgeskemaundersøgelser, har en forhøjet risiko for at klare sig dårligt på arbejdsmarkedet. Det viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Danskere, der har været i kontakt med det psykiatriske hospitalsvæsen det år, de fylder 20 år, har en forhøjet risiko på godt 25 procentpoint for at være arbejdsløse som 21-årige sammenlignet med tilsvarende aldersgrupper, der ikke har været i kontakt med det psykiatriske hospitalsvæsen. De har samtidig cirka 15 procentpoint mindre sandsynlighed for at være under uddannelse som 21-årige.

Også unge, som har udvist mindre alvorlige tegn på dårlig mental sundhed, for eksempel i form af besøg hos en psykolog eller en psykiater, klarer sig efterfølgende dårligere. Således har danskere, der som 20-årige har besøgt en psykolog, knap 4 procentpoint højere risiko for at være arbejdsløse som 21-årige i forhold til danskere i samme aldersgruppe, der ikke har besøgt en psykolog.

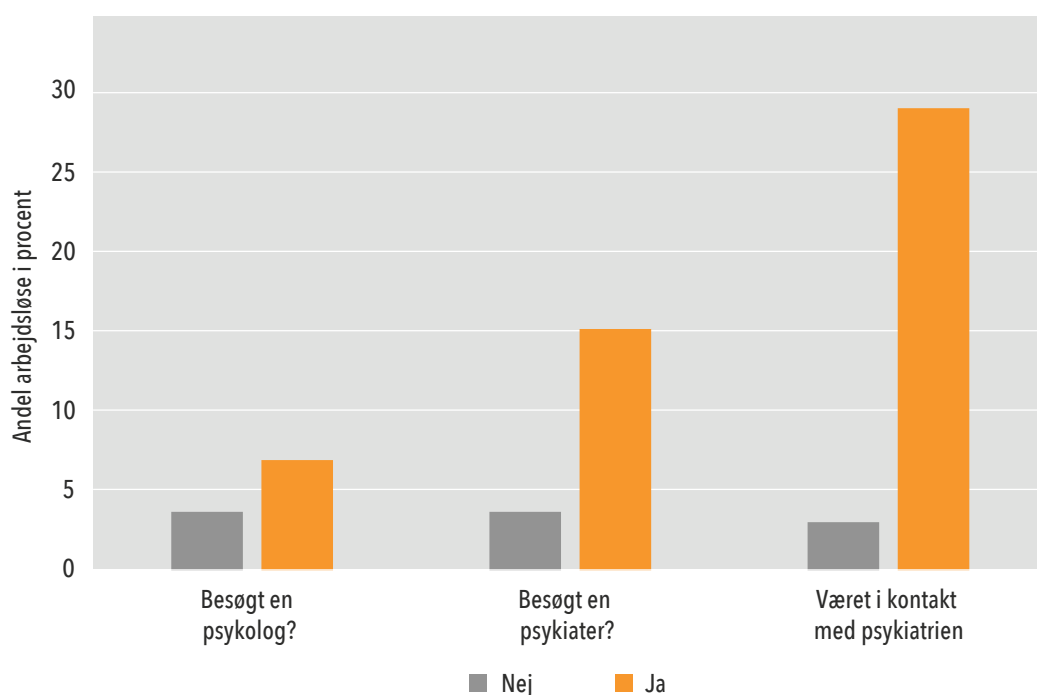
For danskere, der har besøgt en psykiater som 20-årige, ligger den forhøjede risiko for arbejdsløshed på cirka 11 procentpoint.

Gælder også de lidt ældre unge

Resultaterne er i store træk de samme for de danskere, der har været i kontakt med det psykiatriske hospitalsvæsen eller har besøgt en psykolog eller en psykiater som 28-årige – dog er de negative effekter i mange tilfælde lidt større. Også de lidt ældre unge, der selvrapporterer dårligt mentalt helbred i spørgeskemaundersøgelser, har en forhøjet risiko for efterfølgende at opleve arbejdsløshed og at komme på sygedagpenge.

Konsekvenserne af at lide af dårlig mental sundhed ændrer sig ikke – entydigt – over tid. For de 20-årige ser sammenhængen ud til at være konstant og i visse tilfælde aftagende, og der er ikke alvorligere konsekvenser for de unge i 2006 end for de unge i 2016. Til gengæld er sammenhængen for de lidt ældre unge – de 28-årige – stærkere. De negative konsekvenser er således taget til over tid. For begge grupper gælder det, uanset om tilstanden er identificeret gennem kontakter til sundhedssystemet eller via selvrapporteret mentalt helbred.

Figur 5. Brug af mentale sundhedsydelser som 20-årig og arbejdsløs som 21-årig

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Undersøgelsens publicering

Danskernes mentale sundhed: Udvikling, baggrund og konsekvenser
Signe Hald Andersen, Jacob Ladenburg og Phillip Steen Dyssegaard. 2020.

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning